

ABDOELLA v. NIZOZEMSKA

(Eur. Court H.R., 25.11.1992, Series A no. 248-A)

[Gospod Abdoella je bil 18. 1. 1983 pridržan s strani policije in obdolžen napeljevanja k umoru. Zoper njega je bil odrejen pripor.

Na koncu preiskave, v katero je bilo vpletenih več osumljencev, je bil gospod Abdoella pozvan, naj se 14. 4. 1983 zavoljo obravnave zgledi pred Haaškim regionalnim sodiščem. 17. 5. 1983 je bil obsojen na dvanajst let zapora, od česar se odšteje policijsko pridržanje in čas, prebit v priporu.

Pritožil se je na Haško apelacijsko (pritožbeno) sodišče. To je 29. 8. 1983 potrdilo sodbo Regionalnega sodišča.

Pritožnik je nato v roku štirinajstih dni, kot ga določa nizozemska zakonodaja, podal pritožbo na Vrhovno sodišče Nizozemske („Hoge Raad“). Dokumenti so bili s strani Haaškega apelacijskega (pritožbenega) sodišča poslani Vrhovnemu sodišču, ki jih je prejelo 3. 7. 1984. Vrhovno sodišče je iz postopkovnih razlogov razveljavilo sodbo Haškega apelacijskega (pritožbenega) sodišča in zadevo poslalo Amsterdamskemu apelacijskemu (pritožbenemu) sodišču dne 1. 2. 1985. Le-to je sodni spis prejelo še isti dan.

Do ponovne obravnave je prišlo 28. 6. 1985. Med obravnavo je gospod Abdoella zahteval prenehanje pripora in odložitev obravnave, da bi se lahko pojavili dve priči, ki jih je pozvala obramba, vendar se nista odzvali. Sodišče je njegovo prvo prošnjo zavrnilo, upoštevalo pa je drugo in obravnavo odložilo vse do 20. 9. 1985. Kot razlog za zamudo se je navedlo, da sodni razpored ni omogočal določitev drugega datuma.

Pred apelacijskim (pritožbenim) sodiščem se je obravnavo nadaljevala 20. 9. 1985, ko sta bili zaslišani priči, ki se 28. 6. 1985 nista pojavili. Ponovno je bila zavrnjena pritožnikova prošnja za odpravo pripora.

V sodbi z dne 4. 10. 1985 je Amsterdamsko apelacijsko (pritožbeno) sodišče gospoda Abdoello obsodilo na deset let zapora, od česar se odšteje čas, prebit v policijskem pridržanju in v priporu.

V roku štirinajstih dni, kot ga določa nizozemska zakonodaja, je gospod Abdoella podal novo pritožbo na Vrhovno sodišče.

Med tekom pritožbe je na Amsterdamsko apelacijsko (pritožbeno) sodišče naslovil večje število prošenj za izpustitev iz pripora. Slednje je prekinilo pripor za dva tedna aprila 1986 in nato še za dva tedna julija 1986. Vendar je 29. 10. 1986 zavrnilo prošnjo po odpravi pripora, ki se je sklicevala na 3. odstavek 5. člena in 1. odstavek 6. člena Evropske konvencije o človekovih pravicah. Aprila 1987 je sodišče dopustilo še dva tedna dopusta, vendar je zavrnilo odpravo ali drugačno ustavitev pripora.

Vrhovno sodišče je dokumente prejelo 15. 9. 1986. Predsednik Kazenskega oddelka Vrhovnega sodišča je oktobra 1986 določil obravnavo za 10. 2. 1987.

Pritožnikova obramba je navedla pet pritožbenih razlogov. Prvi, ki zanima tudi to Sodišče, je bila pritožba glede domnevne kršitve 3. odstavka 5. člena v zvezi s 1. odstavkom 5. člena in kršitev 1. odstavka 6. člena Konvencije. Poudarila je, da je bil pritožnik v policijskem pridržanju in priporu od 18. 1. 1983 in da so zaradi tega on in njegova družina utrpeli psihične težave. Pripor je bil zavoljo tega dvakrat odložen za obdobje dveh tednov, nazadnje julija 1986.

Vrhovno sodišče je pritožbo zavrnilo s sodbo z dne 19. 5. 1987. Menilo je, da niti pritožnik niti njegova obramba nista izpostavila problema dolžine postopka v obravnavah pred Amsterdamskim apelacijskim (pritožbenim) sodiščem 28. 6. in 20. 9. 1985. Tudi ostale okoliščine (priprava primera in preiskava s strani Haškega regionalnega in apelacijskega (pritožbenega) sodišča ter Vrhovnega sodišča, ki so trajale dve leti) niso Amsterdamskega apelacijskega (pritožbenega) sodišča zavezale, da bi posebej preučilo vprašanje, ali je prišlo v danem primeru do odločitve v razumnem roku. Glede na čas, ki je pretekel med sodbo Amsterdamskega apelacijskega (pritožbenega) sodišča z dne 4. 10. 1985 in sodbo Vrhovnega sodišča leta 1987, ni prišlo do kršitve 3. odstavka 5. člena in 1. odstavka 6. člena Konvencije. Tudi pritožnikove osebne okoliščine po mnenju sodišča niso dopuščale drugačnih zaključkov.

Gospod Abdoella je 4. 6. 1987 podal prošnjo za pomilostitev, ki je bila s strani Pomočnika Ministra za pravosodje 12. 11. 1987 zavrnjena.

Prošnja za obnovo postopka je bila podana 28. 12. 1987, vendar jo je Vrhovno sodišče 6. 12. 1988 zavrglo.

Pritožnik je bil iz zapora izpuščen 22. 12. 1989.

Svojo pritožbo je gospod Abdoella Evropski komisiji za človekove pravice podal 9. 2. 1987. Opozoril je na dolžino postopka zoper njega in se skliceval na 1. odstavek 6. člena Konvencije.

Komisija je 10. 4. 1991 njegovo pritožbo dopustila. V svojem poročilu je podala mnenje, da je prišlo do kršitve razumnega roka.]

1.-15. [...]

Pravna vprašanja

I. Vladin predhodni zagovor

16. Glede na domnevne zamude pred drugo pritožbo, je Vlada zastopala stališče, da preden zadeva ni prišla na Vrhovno sodišče, niso bile podane nikakršne ustrezne pritožbe. To pa pomeni, da razpoložljiva domača sredstva niso bila izčrpana. [...]

17. [...]

II. Domnevna kršitev 1. odstavka 6. člena Konvencije

18. Pritožnik trdi, da njegov primer ni bil razrešen v razumnem roku, kot to zahteva Evropska konvencija o človekovih pravicah. [...]

Vlada to zavrača, Komisija pa podpira pritožnikovo stališče.

19. Komisija je svoje mnenje zasnovala na obdobju, ki se šteje za posebej pomembno, to je od 4. 10. 1985, ko je bila razglašena sodba Amstrdamskega apelacijskega (pritožbenega) sodišča, do 19. 5. 1987, to je datum končne odločbe Vrhovnega sodišča. Vendar pa obseg primera ni omejen s poročilom Komisije, temveč z njeno odločitvijo o dopustnosti (glej Guzzardi v. Italija, Eur. Court H.R., 6. 11. 1980, no. 39 in Helmers v. Švedska, Eur. Court H.R., 29. 10. 1991, Series A no. 212).

Komisija je dopustila pritožbo o kršitvi 6. člena Konvencije glede dolžine postopka. Kakor je dejala Komisija v 3. odstavku svoje odločitve o dopustnosti pritožbe, je razvidno, da se pritožba pred Sodiščem tiče dolžine postopka, gledanega kot celota, posebej še časa obeh pritožb, naslovljenih na Vrhovno sodišče. Res je, da je pritožnikov odvetnik posebej izpostavil dolžino druge pritožbe, vendar Sodišče meni, da je s tem ni želel omejiti le na to obdobje.

Rok, ki naj se upošteva, se je pričel 18. 1. 1983, ko je bil pritožnik aretiran, in se končal 19. 5. 1987, ko je Vrhovno sodišče zavrnilo njegovo pritožbo. Trajal je 4 leta 4 mesece in 1 dan.

20. Razumnost dolžine postopka je potrebno oceniti glede na merila, ki jih je oblikovalo Sodišče v sodni praksi in glede na same okoliščine primera.

21. Nek član Komisije je menil, da dolžine kazenskega postopka ni mogoče opravičevati z velikim številom vpletenih sodnih preiskav.

22. Sodišče ugotavlja, da je primer, četudi ni posebej zapleten, dokaj resen, saj je bil pritožnik obtožen napeljevanja k umoru. Sodišča na Nizozemskem so se z njim ukvarjala 4 leta in 4 mesece, kar glede na dejstvo, da je bilo vključenih pet različnih sodnih preiskav, ne pomeni nerazumnost tega roka kot takega.

23. Kakorkoli, pritožnik je svojo prvo pritožbo podal v roku štirinajstih dni po 29. 8. 1983, vendar dokumenti Vrhovnemu sodišču niso bili poslani vse do 3. 7. 1984, to je deset mesecev za tem, ko je bila razglašena sodba Haaškega apelacijskega (pritožbenega) sodišča. Ko je podal gospod Abdoella v roku štirinajstih dni po 4. 10. 1985 svojo drugo pritožbo, Vrhovno sodišče dokumentov ni prejelo vse do 15. 9. 1986, to je skoraj enajst mesecev in pol po sodbi Amsterdamskega apelacijskega (pritožbenega) sodišča. Za te časovne luknje Vlada ni podala nobene razlage.

24. 433. člen nizozemskega Zakona o kazenskem postopku je želel pospešiti prenos dokumentov. V primeru pritožnika sodne oblasti tega dvakrat niso izpolnile. Zdi se, da je postalo ravnanje po navedeni zakonski določbi izjema v času, ko je gospod Abdoella podal svoji pritožbi.

1. odstavek 6. člena nalaga državam podpisnicam Konvencije dolžnost, da svoj pravni sistem organizirajo na takšen način, da je lahko kos vsaki od zahtev Konvencije.

Sodišče je v preteklosti menilo, da je to, kar je bilo na kocki za pritožnika, potrebno upoštevati pri oceni razumnosti dolžine postopkov (glej X. v Francija, Eur. Court H.R., 31. 3. 1992, Series C no. 234 in H. v. Združeno kraljestvo, Eur. Court H.R., 8. 7. 1987, no. 120). Podobno je Sodišče večkrat odločilo, da je v zvezi s 3. odstavkom 5. člena Konvencije glede pridržanja in pripora osebe v še nerešeni zadevi prizadeta oseba upravičena do posebne vestnosti s strani odgovornih oblasti. Sodišče iz tega izvaja sklep, da kadar je oseba pridržana med določitvijo kazenske obtožbe zoper njo, je dejstvo njenega pridržanja pomemben dejavnik pri oceni, ali je do ustrezne odločitve prišlo v razumnem roku.

Čas, potreben za dostavo dokumentov Vrhovnemu sodišču, predstavlja v obeh primer skupaj enaindvajset mesecev od dvainpetdesetih, ki so bili potrebni za rešitev primera. Sodišče meni, da je takšno razvlečeno obdobje brez kakršne koli dejavnosti v zvezi s primerom nesprejemljivo, še posebej takrat, ko je obtoženi priprt, kakor je bilo v pričujočem primeru. Razumne časovne meje so bile presežene.

25. Prišlo je do kršitve 1. odstavka 6. člena Konvencije.

III. Uporaba 50. člena Konvencije

A. Nepremoženjska škoda

27. V zvezi z nepremoženjsko škodo je pritožnik zahteval odškodnino v višini 150 nizozemskih guldnov za vsak dan pripora, in sicer od 29. 10. 1986, ko je Amsterdamsko apelacijsko (pritožbeno) sodišče zavrnilo preklic pripora, do 22. 12. 1989, ko je bil izpuščen. To daje skupaj vsoto 1.149 dni, na podlagi česar pritožnik zahteva 172.350 nizozemskih guldnov.

Člani Evropske komisije za človekove pravice so menili, da je ta zahteva pretirana.

Vlada je izpostavila, da naj se glede na ugotovitev Sodišča o kršitvi razumnega roka upošteva samo druga pritožba. Ker so bili v večini primerov dokumenti Vrhovnemu sodišču s strani apelacijskih (pritožbenih) sodišč posredovani v roku petih mesecev, v pričujočem primeru pa je šlo za enajst mesecev, se torej naj upošteva zamuda šestih mesecev.

28. Sodišče opominja: prvič, da je upoštevalo tako čas glede prve kot tudi glede druge pritožbe; drugič, čas, prestan v policijskem pridržanju in priporu, do dne, ko je Vrhovno sodišče zavrnilo drugo pritožbo, je bil prištet h kazni, ki je bila izrečena pritožniku.

Četudi je bil čas, ko je moral pritožnik čakati na obravnavo svojega primera pred Vrhovnim sodiščem, všteti v njegovo kazen, sprejema Sodišče možnost, da je lahko trpel zavoljo razočaranja in strahu. Vendar pa glede na okoliščine meni, da že sama ugotovitev kršitve 1. odstavka 6. člena zadostno pokriva zadoščenje glede na nepremoženjsko škodo.

B. Stroški in izdatki

29. Pritožnik je zahteval 10.901 nizozemskih guldnov.

Vlada tega ni komentirala, člani Komisije pa so menili, da je vsota primerna za povrnitev pravnih stroškov pritožniku, v kolikor niso bili pokriti s strani pravne pomoči. Sodišče temu pritruje.

Zavoljo navedenega sodišče soglasno:

- zavrača predhodni zagovor Vlade;
- odloča, da je prišlo do kršitve 1. odstavka 6. člena Konvencije;
- odloča, da ta sodba že sama po sebi vsebuje zadostno zadoščenje glede na nepremoženjsko škodo za namene 50. člena;
- odloča, da mora Kraljevina Nizozemska pritožniku plačati vsoto v višini 10.901 nizozemskih guldnov, zmanjšano za 8.825 francoskih frankov zaradi stroškov in izdatkov pred tem Sodiščem.